

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Svar på regeringsuppdrag i regleringsbrev 2023 om det nationella programmet för Europeiska socialfonden Plus (ESF+) 2021–2027

Försäkringskassan

Datum: 2026-02-02

Regeringsuppdrag i regleringsbrev om det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027

Version 1

FK 2025/024856

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	4
2. Uppdrag till Försäkringskassan.....	4
3. Försäkringskassans arbete med ESF+.....	4
3.1 Samverkan inom ramen för ESF+.....	5
3.1.1 Nationell samverkan	5
3.1.2 Regional samverkan	5
4. Programområden inom ESF+	6
4.1 Programområde A (POA) - Öka möjligheten till inkluderande och hållbart arbetsliv för alla	6
4.1.1 Programområde A1 (POA1) - Främja livslångt lärande	6
4.1.2 Programområde A2 (POA2) - Uppmuntra till aktiv inkludering.....	6
4.2 Programområde B (POB) – Öka möjligheten till arbete	6
4.3 Övriga programområden som Försäkringskassan kan medverka i	6
5. Medverkan som part i projekt.....	6
5.1 Särskilt om Försäkringskassan som projektägare vid projekt som tillhandahåller rehabiliteringsinsatser.....	7
5.2 Beslut om att delta i ESF+-projekt.....	7
6. Redovisning av Försäkringskassans medverkan i ESF+-projekt	8
6.1 Försäkringskassan medverkar i 28 projekt	8
6.2 Försäkringskassans medverkan som samverkanspart, medfinansiär samt deltagande aktör.....	8
6.3 Projektägare för projekt där Försäkringskassan medverkar	9
6.4 Försäkringskassan som projektägare	9
6.4.1 Momentum – Tillsammans för ett hållbart arbetsliv.....	9
7. Redovisning av Försäkringskassans målgrupper i ESF+-projekt.....	10
7.1 Samverkansaktörer som anvisar deltagare från Försäkringskassans målgrupper till projektinsatser	10
7.2 Resultat för deltagare som lämnar insatser	11
7.3 Resultat utifrån ersättningsform	11
8. Erfarenheter och lärdomar	12

Sammanfattning

Försäkringskassan har i uppdrag av regeringen att delta i genomförandet av Europeiska socialfonden+ (ESF+). Syftet är att främja insatser för personer som behöver stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden, samt till de som har en osäker ställning på arbetsmarknaden. Försäkringskassans målgrupper är personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och får sjukpenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning, samt personer som har ansökt om, och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser.

Försäkringskassan kan också delta i projekt som handlar om att utveckla organisationer och strukturer med syfte att underlätta etablering och återinträde på arbetsmarknaden för våra målgrupper, alternativt förebygga arbetsrelaterad ohälsa och minska sjukfrånvaro hos arbetsgivare.

Försäkringskassan fick efter regeringsbeslut den 13 mars 2025 i uppdrag att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras inom ramen för samordningsförbundens beredningsstruktur. Inom ramen för uppdraget har ett antal aktiviteter genomförts med syfte att öka kunskapen och för att utveckla ändamålsenliga rutiner.

Från och med 1 augusti 2025 gäller en ny bestämmelse för de regionala strategiska partnerskapen (förordning 2025:679). Genom förordningen har Svenska ESF-rådet i uppgift att fatta beslut om projektmedlen. De strategiska partnerskapen har i uppgift att vara ett stöd till ESF-rådet med de regionala utlysningssplanerna och med utlysningarna.

Sedan maj 2024 driver Försäkringskassan ett treårigt projekt, *Momentum – tillsammans för ett hållbart arbetsliv*, med målet att främja psykisk hälsa och därmed förebygga psykisk ohälsa som leder till nedsatt arbetsförmåga. Under året har Momentum genomfört regionala forum, webinarier, och inspelade föreläsningar. Man har också gjort tre transnationella studiebesök inom EU.

Försäkringskassan medfinansierar 20 projekt med ett beslutat belopp på nästan 37 miljoner kronor under projektens genomförande. Försäkringskassan deltar även som samverkanspart i åtta projekt genom att medverka med personal i projekten. Försäkringskassans medarbetare är också målgrupp för sju av projekten, vilket innebär att de kan få ta del av kompetensutvecklingsinsatser. Sammantaget medverkar Försäkringskassan i 28 projekt.

Genom samverkan inom ESF+ har 4 175 personer inom Försäkringskassans målgrupper fått ta del av rehabiliteringsinsatser under innevarande programperiod. Av de deltagare som har avslutat sin tid i projekt har 33 procent gjort en positiv förflyttning mot arbetslivet.

Erfarenheter av samverkan genom Socialfondsmedel är att det ger Försäkringskassan möjlighet att komplettera ordinarie verksamhet med mer flexibla insatser för att fler ska kunna inträda eller återgå till arbetsmarknaden. Att vara projektägare för Momentum ger Försäkringskassan lärdomar för framtida projekt.

1. Inledning

Den europeiska socialfonden är en av EU:s största fonder och unionens viktigaste verktyg för att främja sysselsättning och social delaktighet. Hur medlen används i respektive medlemsland styrs av det nationella socialfondsprogrammet som i sin tur anger målen för insatserna i landet. För programperioden 2021–2027 har den Europeiska socialfonden fått en vidare omfattning och heter Europeiska socialfonden Plus (ESF+). Socialfondsmedlen ska stödja åtgärder som syftar till att förebygga och bekämpa arbetslöshet, utveckla människors resurser och främja social integration på arbetsmarknaden.

Socialfondsprogrammet kompletteras med en nationell och åtta regionala handlingsplaner, utifrån nationella och regionala förutsättningar och behov. Försäkringskassans arbete med socialfonden sker på nationell, regional och lokal nivå och syftar till att främja insatser för försäkrade som har behov av stöd för att återgå i arbete eller att etablera sig på arbetsmarknaden. I arbetet med ESF+ samverkar Försäkringskassan med Rådet för europeiska socialfonden (Svenska ESF-rådet) och andra relevanta aktörer, så som till exempel Arbetsförmedlingen.¹

Försäkringskassan är ledamot i Övervakningskommittén för ESF+ som har i uppdrag att säkra att fonden genomförs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.² Försäkringskassan ingår också i de åtta strategiska partnerskapen som har till uppdrag att vara ett stöd till ESF-rådet med utlysningssplaner och utlysningar.³

2. Uppdrag till Försäkringskassan

I regleringsbrevet för 2023 anges följande⁴:

Försäkringskassan ska medverka i genomförandet av det nationella programmet för Europeiska socialfonden+ 2021–2027 i syfte att främja insatser för kvinnor och män som har behov av stöd för att återgå i arbete eller etablera sig på arbetsmarknaden. Medverkan kan även avse insatser för att förhindra att kvinnor och män ställs utanför arbetsmarknaden. Försäkringskassan ska vidare bistå Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) i arbetet med uppföljning och utvärdering av insatserna inom programmet.

Försäkringskassan ska redovisa sin medverkan och samverkan med andra aktörer i det nationella programmet för Europeiska socialfonden+. Även erfarenheter och lärdomar av programmet som har tagits till vara i, eller som i övrigt bedöms vara av betydelse för, myndighetens verksamhet ska redovisas.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 22 februari för respektive år från och med 2024 och med slutredovisning senast den 30 februari 2030.

3. Försäkringskassans arbete med ESF+

Försäkringskassans inriktning för arbetet med ESF+ är att vi ska ta tillvara det komplement som ESF+ utgör till övriga insatser, för att myndigheten ska fullgöra sitt uppdrag och nå sina mål. Vi ska medverka som part i projekt som syftar till att skapa värde för våra målgrupper och som bidrar till att myndigheten når sina mål. Bland Försäkringskassans målgrupper finns personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga

¹ Rådet för Europeiska socialfonden (Svenska ESF-rådet) är den förvaltande myndigheten för ESF+ i Sverige. Svenska ESF-rådet arbetar på uppdrag av både Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet. ESF-rådet ansvarar för utbetalning av socialfondsmedel, uppföljning av projekten och Sveriges återrapportering till EU-kommissionen.

² Regeringsbeslut 2023-06-30, A2022/00979, A2022/00861.

³ Regeringsbeslut Entledigande och förordnande i strukturfondspartnerskapen 2022-06-07 dnr N2022/00983, N2022/00217.

⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Försäkringskassan, S2022/04810.

och får sjukpenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning, samt personer som har ansökt om och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser.

Vår myndighet kan medverka i projekt där insatserna riktar sig direkt till försäkrade med mål att de ska återgå i arbete eller studier, alternativt etablera sig på arbetsmarknaden. Insatserna kan också vara av förberedande karaktär för att deltagarna ska göra en förflyttning och komma närmare arbetsmarknaden. Särskilt prioriterat är insatser för unga personer, personer med lång frånvaro från arbete eller personer med instabil ställning på arbetsmarknaden.

Försäkringskassan kan också delta i ESF+-projekt som syftar till att förbättra organisatoriska strukturer och kompetensutveckla personal, både inom myndigheten och hos samverkansaktörerna.

3.1 Samverkan inom ramen för ESF+

För att skapa bra förutsättningar för arbetet med socialfonden har Försäkringskassan ett nationellt ESF-kansli. Internt har kansliet en strategisk och stödjande funktion, och externt ett ansvar för samverkan på nationell nivå.

3.1.1 Nationell samverkan

Försäkringskassans ESF-kansli samverkar nationellt i strategiska frågor med Svenska ESF-rådet och är ingången för frågor om nationella projekt. När det handlar om nationella utlysningar av ESF+-medel och specifika projektansökningar är framför allt Arbetsförmedlingen en viktig samverkanspart. Samverkan kan även vara aktuellt med kommuner, arbetsgivare, hälso- och sjukvården, andra myndigheter och företag inom den idéburna sektorn, då dessa kan vara involverade i projekt av intresse för Försäkringskassan.

Försäkringskassan har en utsedd ledamot i Övervakningskommittén och ingår i övervakningskommitténs arbetsutskott.

3.1.2 Regional samverkan

I arbete med EU-fonder är Sverige indelat i åtta regioner.⁵ I varje region har ESF-rådet ett regionkontor och det finns ett strategiskt partnerskap som består av förtroendevalda från berörda kommuner och regioner, arbetsmarknadens organisationer, berörda intresseorganisationer samt företrädare för myndigheter som är utpekade av regeringen. Försäkringskassan är utsedd att ingå i dessa partnerskap.

Regeringen har i förordning (2025:679) bestämt inriktningen för de strategiska partnerskapen. I förordningen framgår att det är Svenska ESF-rådet som fattar beslut om projektmedlen. Partnerskapen har en strategisk roll, där tonvikten ligger på att vara ett stöd till ESF-rådet i framtagnandet av regionala behovsanalyser och utlysningsplaner, samt i utlysningsfasen. Förordningen gäller från den 1 augusti och trädde i kraft den 1 november 2025. I samband med den nya förordningen har Försäkringskassan tillsatt områdeschefer som ledamöter i partnerskapen. Genom Försäkringskassans deltagande i arbetet med utlysningsplanerna kan vi inom respektive region lyfta in behoven för våra målgrupper för kommande projekt.

Försäkringskassan har åtta regionala kontaktpersoner som samverkar med de regionala ESF-råden, regionen och andra parter inom sitt regionala område. De är en ingång för externa parter när dessa söker samverkansparter till något regionalt eller lokalt projekt. Kontaktpersonerna ger också stöd internt inom myndigheten vid medverkan i regionala och lokala projekt, samt är ett stöd till ledamöterna i de strategiska partnerskapen.

Försäkringskassan tar årligen fram statistik för respektive region som stöd för de regionala analyserna. Informationen finns publicerad på Försäkringskassans webbplats.

⁵ Övre Norrland, Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, Östra Mellansverige, Stockholm, Västsverige, Småland och öarna och Sydsverige.

4. Programområden inom ESF+

Projektverksamheten inom ramen för ESF+ är uppdelad i sex programområden - A till F:

4.1 Programområde A (POA) - Öka möjligheten till inkluderande och hållbart arbetsliv för alla

Programområdet är det i särklass största programområdet med 66,5 procent av fondens medel och det är också här Försäkringskassan har störst engagemang. Det övergripande målet för programområde A är att projekten ska öka möjligheten till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla. Programområdet delas upp i två programområden; A1 och A2.

4.1.1 Programområde A1 (POA1) - Främja livslångt lärande

Programområdet har som mål att främja livslångt lärande och riktar sig främst till anställda och personer i omställning. Insatserna kan rikta sig direkt till individer för att de ska bibehålla sin ställning på arbetsmarknaden och för att minska riskerna för ett framtida långvarigt utanförskap. Insatserna kan också rikta sig till organisationer och kan handla om metodutveckling och kompetenshövande insatser för att bidra till en inkluderande arbetsmarknad.

4.1.2 Programområde A2 (POA2) - Uppmuntra till aktiv inkludering

Programområdet har som mål att uppmuntra till aktiv inkludering för personer utanför arbetsmarknaden. Insatserna kan rikta sig direkt till personer utanför arbetsmarknaden så som långtidssjukskrivna och personer med funktionsnedsättning. Insatserna kan också rikta sig till samverkansparterna för att åstadkomma förändringar på strukturell- och organisatorisk nivå i syfte att uppnå målet för målgrupperna. Det kan till exempel handla om kompetensutveckling av personal och om att utveckla eller ta fram nya metoder och samverkansformer som motsvarar målgruppernas behov.

4.2 Programområde B (POB) – Öka möjligheten till arbete

Programområde B är exklusivt för Arbetsförmedlingen och riktar sig till inskrivna på Arbetsförmedlingen som behöver stöd för att komma i arbete eller utbildning. Genom Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens rehabiliteringsamverkan kan försäkrade hos Försäkringskassan ta del av insatser inom programområde B, när de är inskrivna som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

4.3 Övriga programområden som Försäkringskassan kan medverka i

- Programområde D (POD) - Öka kapaciteten i den glesa geografien
- Programområde E (POE) - Social innovation

Varken programområde C eller F riktar sig till Försäkringskassans målgrupper.⁶

5. Medverkan som part i projekt

Projekt som finansieras av ESF+ kan involvera flera olika parter där varje part har en specifik roll i projektet.

- Samverkanspart – har ett åtagande och tar del av stöd (medel) från ESF+, för tid som medarbetare utför arbete inom projektet.
- Samarbetspart – tar inte del av stödet och medfinansierar inte utan kan istället bidra med kompetens till projektet.
- Medfinansiär – främst genom den ersättning som parten betalar ut till deltagarna eller genom den lön som partens medarbetare har när de har uppdrag i projektet.
- Deltagande aktör – när partens personal är målgrupp för till exempel kompetensinsatser.

⁶ Programområde C riktar sig främst till barn och ungdomar i ekonomiska utsatthet. Programområde F har nu avslutats och riktade sig endast till ukrainare på flykt i Sverige.

- Projektägare – anordnare av projekt.

Försäkringskassan kan vara projektägare till ESF+-projekt som utvecklar vår verksamhet eller bidrar till att våra mål nås. Det kan till exempel handla om projekt med syfte att utveckla samarbete på strukturell nivå med kopplingar till vårt samordningsuppdrag. För att Försäkringskassan ska äga ett projekt krävs att vi ska kunna omhänderta projektresultat i vår verksamhet. När Försäkringskassan äger ett projekt är det viktigt med en bred förankring inom myndigheten. I de projekt där kompetensutvecklingsinsatser riktar sig till Försäkringskassans medarbetare kan medfinansieringen bestå av deras tid i kompetensutvecklingsinsatsen.

5.1 Särskilt om Försäkringskassan som projektägare vid projekt som tillhandahåller rehabiliteringsinsatser

Försäkringskassans ställningstagande har varit att inte äga och driva projekt som erbjuder rehabiliteringsinsatser för enskilda, eftersom myndigheten inte är en rehabiliteringsaktör och därför inte kan implementera resultatet i verksamheten. I regeringsbeslut den 13 mars 2025 fick Försäkringskassan ett särskilt uppdrag att säkerställa genomförande av socialfondsprojekt som identifieras av parterna inom samordningsförbundens beredningsstruktur, eftersom samordningsförbunden enligt Finsamlagen själva inte har laglig grund för att ansöka om ESF-medel och driva sådana projekt i egen regi.^{7 8} Uppdraget innebär att Försäkringskassan ska vara projektägare för sådana socialfondsprojekt, i de fall ingen annan av de berörda parterna beslutar om att vara projektägare. Detta under förutsättning att samtliga parter som deltar i projektet medfinansierar projektet. Det innebär också att Försäkringskassan ska kunna vara projektägare i projekt där insatserna riktar sig till enskilda om insatserna riktar sig till parternas målgrupper inom ett samordningsförbund. Detta gäller under programperioden för ESF+ (2021 – 2027) för projekt som initieras inom samordningsförbundens beredningsstruktur.

Inom ramen för uppdraget har Försäkringskassan genomfört ett antal aktiviteter för att stärka kompetensen kring frågorna och för att utvidga vår delaktighet i genomförandet av ESF+-projekt. Aktiviteterna har bland annat handlat om att riktlinjer och stöddokument har uppdaterats, informations- och dialoginsatser har genomförts, samt förtydligade rutiner för hur förankring och beslut om projekt ska se ut.

Eftersom Försäkringskassan inte har någon större erfarenhet av att vara projektägare finns en plan för att kunna sätta ihop så kallade uppstartsteam vid behov. I uppstartsteamet ska olika funktioner ingå, så som medarbetare från ESF-kansliet, regionala kontaktpersoner, analytiker och controller. Teamets roll är att vara ett stöd med att till exempel skriva en projektansökan, hjälpa till med att göra en budget och vara med i dialoger med ESF-rådet.

5.2 Beslut om att delta i ESF+-projekt

Försäkringskassans engagemang i ESF+ delas mellan avdelningen för sjukförsäkring (SF) och avdelningen för funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga (FV). Beroende på vilken målgrupp som är i fokus för ett ESF+-projekt, fattas beslut om medverkan av verksamhetsområdeschef inom avdelningen med högst budgeterat antal deltagare.

Beslut om att Försäkringskassan ska ansöka om finansiering genom ESF+ för ett nationellt projekt som myndigheten ska äga och ansvara för, tas av generaldirektören. Därigenom får projekten den förankring mellan avdelningarna som behövs för ett bredare stöd inom myndigheten, som till exempel gällande ekonomiska frågor och för uppföljningen av projekten inför tillvaratagande och eventuell implementering av resultat från projekten.

⁷ S2024/00722 (delvis) S2025/00456 S2025/00528 (delvis).

⁸ Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

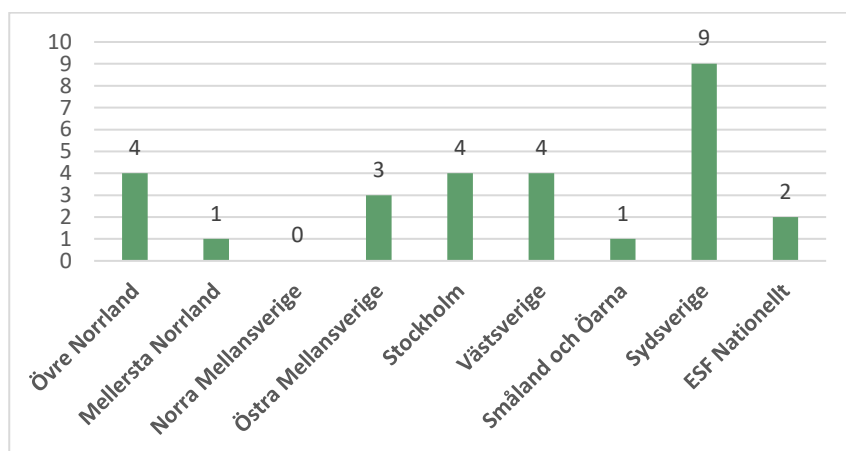
6. Redovisning av Försäkringskassans medverkan i ESF+-projekt

Här redovisas de projekt där Försäkringskassan deltagit som samverkanspart, genom att medfinansiera eller som deltagande aktör.

6.1 Försäkringskassan medverkar i 28 projekt

Under programperioden har Försäkringskassan medverkat som part i 26 regionala och två nationella projekt med mål att öka sysselsättningen för personer som står utanför arbetsmarknaden eller förebygga att personer hamnar utanför arbetsmarknaden. Under året har tre projekt avslutats och fyra projekt har påbörjats.

DIAGRAM 1. ANTAL PROJEKT FÖRDELAT PÅ REGION

Källa: Svenska ESF-rådet

Inom programområde A1 (POA1) har Försäkringskassan deltagit i sju projekt. Försäkringskassans projekt Momentum är ett av dessa. I övrigt är det främst regionala projekt som erbjuder kompetensutveckling till bland andra Försäkringskassans medarbetare, samt ett nationellt projekt som riktar sig mot organiserad brottslighet; *Sverige mot organiserad brottslighet*.

Försäkringskassan deltar i 18 projekt inom programområde A2 (POA2), där alla har insatser som riktar sig direkt till personer utanför arbetsmarknaden.

Inom programområde D (POD) deltar Försäkringskassan som part i tre projekt. Samtliga syftar till att stärka de regionala strukturerna i norra Sverige, och handlar om samverkan mellan organisationer för att bibehålla arbetskraften inom regionerna.

6.2 Försäkringskassans medverkan som samverkanspart, medfinansiär samt deltagande aktör

Försäkringskassan medfinansierar 20 projekt med ett beslutat belopp på nästan 37 miljoner kronor under projektens genomförande. Den beslutade medfinansieringen består uteslutande av deltagarnas ersättning för den tid de tar del av de individinriktade insatserna.

I åtta projekt deltar Försäkringskassan som samverkanspart genom att avsätta medarbetare till projektet. Därigenom tar Försäkringskassan del av stödet från ESF+ för medarbetarens arbetstid i projektet.

Försäkringskassans medarbetare är målgrupp för insatserna i sju projekt. Medarbetarna kan därigenom få ta del av kompetensutveckling inom områden som de kan använda sig av i arbetet inom sjukförsäkringen. Under programperioden har 274 medarbetare inom Försäkringskassans tagit del av sådan kompetensutveckling.

6.3 Projektägare för projekt där Försäkringskassan medverkar

Försäkringskassan medverkar på olika sätt i 28 projekt runt om i landet, och i åtta av dessa är det en kommun som är projektägare. I övriga projekt är det olika myndigheter och andra organisationer som driver projekten. Samordningsförbund har varit projektägare för åtta ESF+-projekt under perioden och är fortfarande ägare för fyra av dessa projekt.

Försäkringskassan är medfinansierare i ett projekt, Lumena+, som tidigare drevs av ett samordningsförbund. Projektet har nu förlängts och det är istället regionen som är projektägare.

Sydsverige är den region där Försäkringskassan är part i flest projekt och där finns också en övervägande del av projekt som ägs av en kommun.

TABELL 1 PROJEKTÄGARE FÖREDELAT PÅ REGION

	Kommun	Samordnings förbund	Stiftelse	Ideell förening	Kyrkan	Högskola	Myndighet	Aktiebolag	Region
Nationellt						1	1		
Övre Norrland	1	1					1	1	
Mellersta Norrland								1	
Östra Mellansverige		1	1		1				
Stockholm		3							1
Västsverige	2	2							
Småland och öarna				1					
Sydsverige	5	1	1	1			1		
Totalt	8	8	2	2	1	1	3	2	1

Källa: Svenska ESF-rådet

6.4 Försäkringskassan som projektägare

Försäkringskassan kan vara projektägare till projekt där insatserna ryms inom myndighetens uppdrag och som kan bidra till att myndigheten når sina mål. Försäkringskassan kan inte äga projekt med rehabiliteringsinsatser för våra målgrupper eftersom vi inte ansvarar för rehabiliteringsinsatserna. Undantaget är projekt som identifieras av parterna i samordningsförbundens beredningsstruktur. Hittills har inga sådana projekt påbörjats, men i flera samordningsförbunds beredningsstrukturer pågår dialoger mellan parterna.

Försäkringskassan kan äga och driva projekt som handlar om samverkan kring rehabilitering av målgrupperna. Myndigheten kan också driva projekt som riktar sig till organisationer i syfte att motverka att personer hamnar utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning, samt för att skapa förutsättningar som möjliggör att personer inom målgrupperna kan återgå i eller få en anställning, alternativt att de kan börja studera. Försäkringskassans projekt Momentum är ett sådant projekt.

6.4.1 Momentum – Tillsammans för ett hållbart arbetsliv

Försäkringskassan är projektägare för ESF+-projektet Momentum som vill betona vikten av att arbeta tillsammans för ett inkluderande och hållbart arbetsliv. Projektet startade i maj 2024 och är treårigt. Målet i projektet är att arbetsgivare som deltar ska få stöd i att hitta effektiva metoder för att främja psykisk hälsa och att förebygga psykisk ohälsa på arbetsplatsen. Projektet samlar offentliga och privata arbetsgivare i sex regionala forum. Varje forum leds av en delprojektledare och samlar 20 – 25 arbetsgivare åt gången. Syftet med forumen är att genom dialog utbyta erfarenheter och höja kunskapen för att främja hälsosamma arbetsplatser. Intresset för att delta i forumen är stort och hittills har över 700 arbetsgivare deltagit.

Momentum genomsyras av frågor om icke-diskriminering, tillgänglighet, samt jämställdhet och hur dessa frågor kan inverka på den psykiska hälsan. Under 2025 har projektet genomfört tre kunskapswebbinarier och där nått ungefär 1000 deltagare. Momentum har också spelat in sju föreläsningar där psykisk hälsa har varit i fokus. Inom projektet planeras webbutbildningar som riktar sig till försäkringsutredare och deras arbete med sjukskrivna och arbetsgivare. Momentum kommer att sammanställa kunskap inom området och göra den tillgänglig för alla på en digital yta. Projektet ska också bjuda in till en konferens för att sprida sina erfarenheter.

För att fånga in kunskap som har betydelse för arbetet med att främja psykisk hälsa och för att förebygga stressrelaterad psykisk ohälsa har projektet olika metoder. En metod är att inhämta information genom en nationell kunskapsgrupp som inbegriper de flesta parter som var med och formade ansökan om finansiering genom ESF+. ⁹ Projektet har även kontakt med arbetsmarknadens parter, Arbetsförmedlingen och olika universitet, och följer även den forskning som pågår inom området. Den nationella kunskapsgruppen avser att bjuda in till dialoger och skapa samtal mellan myndigheter och andra aktörer för att bredda perspektiven kring dessa frågor, för att i förlängningen starta upp ett nationellt kunskapsforum.

En del i projektet är att inhämta kunskap genom transnationella studiebesök inom EU. Syftet är att dela erfarenheter och starta upp samarbeten. Hittills har tre studiebesök genomförts, till Finland, Nederländerna och till Spanien.

7. Redovisning av Försäkringskassans målgrupper i ESF+-projekt

I detta avsnitt redovisas uppgifter om deltagare ur Försäkringskassans målgrupper som har tagit del av insats i ett ESF+-projekt. Uppgifterna är hämtade genom statistik från SCB – Statistikmyndigheten.

Försäkringskassans engagemang i ESF+ handlar till största del om att personer som står utanför arbetsmarknaden på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ska få stöd för att återgå i arbete eller träda in på arbetsmarknaden, alternativt börja studera. Målgrupperna är personer med sjukpenning, unga i åldern 19 - 30 år med aktivitetsersättning, och personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga som har sjukersättning. Även personer som varken har sjukpenning, aktivitets- eller sjukersättning, men som har ansökt om och beviljats samordning av rehabiliteringsinsatser av Försäkringskassan ingår i målgrupperna. För den senare gruppen finns ingen statistik och det går därför inte att redogöra för eventuell medverkan för dessa personer.

7.1 Samverkansaktörer som anvisar deltagare från Försäkringskassans målgrupper till projektinsatser

Det är främst insatser inom programområde A2 (POA2) som riktar sig direkt till individer utanför arbetsmarknaden och som motsvarar det behov som personer inom Försäkringskassans målgrupper kan ha. Ofta handlar det om förberedande insatser för att individerna ska närma sig arbetsmarknaden, men det kan också vara insatser där resultatet förväntas vara att deltagarna återgår i eller etablerar sig på arbetsmarknaden, alternativt börjar studera.

Personer med ersättning från Försäkringskassan anvisas inte till rehabiliteringsinsatserna endast av Försäkringskassan, utan initiativen kan komma även från Försäkringskassans samverkansparter, så som Arbetsförmedlingen och kommunen eller genom annan kontakt.

Genom Försäkringskassans rehabiliteringssamverkan med Arbetsförmedlingen kan personer ur Försäkringskassans målgrupper få ta del av Arbetsförmedlingens insatser inom programområde B (POB). Försäkringskassan medverkar inte som part i dessa projektinsatser, då programområdet är avsett enbart för Arbetsförmedlingens verksamhet.

⁹ Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Mynak, Arbetsmiljöverket och Sveriges företagshälsor.

Det är inte heller Försäkringskassan som anvisar deltagarna till dessa projektinsatser utan det är Arbetsförmedlingen som avgör om personer som är inskrivna hos dem är aktuella för en sådan insats.

TABELL 2. DELTAGARE MED ERSÄTTNING FRÅN FÖRSÄKRINGSKASSAN PER ANVISANDE AKTÖR, FÖRDELAT PÅ PROGRAMOMRÅDE OCH KÖN (2025)

Anvisad från (aktör/organisation)	POA2: Aktiv inkludering Män/Kvinnor/ Totalt	POB: Ökad möjlighet till arbete Män/Kvinnor/ Totalt	Totalt
Arbetsförmedlingen	562 / 437 / 999	487 / 634 / 1 121	2 120
Förstärkt samarbete	4 / 11 / 15	–	15
Försäkringskassan	346 / 685 / 1 031	–	1 031
Kommun	183 / 187 / 370	–	370
Samordningsförbund*	26 / 49 / 75	–	75
Annan aktör	226 / 338 / 564	–	564
Totalt	1 347 / 1 707 / 3 054	487 / 634 / 1 121	4 175

Källa: SCB

*Ett samordningsförbund består av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, region och minst en kommun. Dessa parter står för insatserna.

Personer som har ersättning från sjukförsäkringen kan också få stöd via insatser inom programområde E (POE), Sociala innovationer, men de är få och har utelämnats i denna redovisning.

7.2 Resultat för deltagare som lämnar insatser

Genom samverkan inom ESF+ har 4 175 personer från Försäkringskassans målgrupper fått ta del av rehabiliteringsinsatser inom programområde A2 (POA2) och programområde B (POB) under innevarande period. Det är 1484 fler personer än 2024. Könsfördelningen är 56 procent kvinnor och 44 procent män, vilket är samma fördelning som 2024.

Ser man till de båda programområdena har fler personer gjort en positiv förflyttning inom POB, än inom POA2. En möjlig förklaring till detta är att de personer som får stöd inom POB är närmare arbetsmarknaden än de som fått stöd genom insatser inom POA.

TABELL 3. RESULTAT AV PROGRAMOMRÅDE A2 OCH B, FÖRDELAT PÅ KÖN (2025)

	A2. Uppmuntra aktiv inkludering			B. Öka möjligheten till arbete			Sammanlagt A2 och B
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Totalt
Antal deltagare i insatser	1 347	1 707	3 054	487	634	1 121	4 175
Antal pågående deltagare	326	432	731	114	126	204	971
Antal som avslutat/avbrutit	1 048	1 275	2 323	373	508	881	3 204
Antal deltagare positiva resultat	334	335	669	173	218	391	1 060
Andel positiv resultat	32%	26%	29%	46%	43%	44%	33%

Källa: SCB

7.3 Resultat utifrån ersättningsform

Av de som deltog i insatser i ESF+-projekt under 2025 hade 1 978 personer sjukpenning, 1 818 personer aktivitetserättning och 358 personer sjukersättning vid start av insats. Till det kommer 21 personer som inte kan kategoriseras utifrån ersättning, där antagandet är att de har fler ersättningar från sjukförsäkringen samtidigt.

Av de deltagare som har avslutat sin tid i projekt har 32 procent registrerats vara i arbete (även lärlingsplats), studier eller öppet arbetssökande vid avslutstillfället, vilket anses vara en positiv förflyttning för den enskilde. Andelen som gjort en positiv förflyttning under 2025 är

lägre än förra året, då det var 41 procent som hade ett positivt resultat. Resultaten är andelsmässigt jämna för deltagare med sjukersättning och sjukpenning, medan deltagare med aktivitetsersättning procentuellt har fler med positivt resultat, totalt sett.

Ser man till deltagarnas resultat utifrån vilket programområde de deltagit i är resultaten procentuellt bättre för deltagare i de insatser som sker inom Arbetsförmedlingens programområde B (POB). En trolig anledning till detta är att de personer som får stöd av Arbetsförmedlingen inom POB är närmare arbetsmarknaden än de som fått stöd genom insatser inom POA. Det är färre antal deltagare i POB som har sjuk- eller aktivitetsersättning än deltagare som har sjukpenning, vilket troligen kan förklaras med att de med sjukpenning haft en förankring på arbetsmarknaden före sjukfrånvaron och att steget till att skriva in sig på Arbetsförmedlingen är kortare. Inom POB har 48 procent av de med sjukpenning gjort en positiv förflyttning, jämfört med endast 14 procent inom programområde A (POA).

TABELL 4 RESULTAT FÖRDELAT UTIFRÅN PROGRAMOMRÅDE OCH ERSÄTTNING

	A2 Uppmuntra aktiv inkludering			B Öka möjligheten till arbete			Totalt antal som avslutat och fått positivt resultat		
	AE	SE	SJP	AE	SE	SJP	AE	SE	SJP
Totalt antal som avslutat insats	1458	35	782	13	213	646	1471	248	1428
Antal deltagare positiva resultat	540	5	106	8	67	310	556	72	416
Andel med positiva resultat	38%	14%	14%	62%	31%	48%	38%	29%	29%

Källa: SCB

* AE-aktivitetsersättning, SE-sjukersättning, SJP-sjukpenning

8. Erfarenheter och lärdomar

Europeiska socialfonden Plus (ESF+) syftar till att komplettera ordinarie välfärdssystem och främja inträde eller återinträde på arbetsmarknaden för grupper med svag eller instabil förankring på arbetsmarknaden. Försäkringskassan anser att det är viktigt att myndigheten är en aktiv part för att identifiera och delta i ESF+-projekt som kan vara till nytta för medborgare med ersättning från sjukförsäkringen. Genom ESF+ har myndigheten möjlighet att medverka i projekt som erbjuder mer flexibla och långsiktiga insatser än vad som ofta är möjligt inom ramen för den ordinarie verksamheten.

Försäkringskassan kan som beskrivet delta i ESF-projekt som projektägare, medfinansier, samverkanspart eller som samarbetspart utan att medfinansiera. Det uppdrag som regeringen gav Försäkringskassan under 2025 ger myndigheten utökade möjligheter att i vissa fall vara projektägare för ESF+-projekt som främjar rehabiliteringsinsatser för personer med sjukpenning eller sjuk- och aktivitetsersättning. Med anledning av uppdraget har Försäkringskassan genomfört ett antal aktiviteter riktade till myndighetens representanter i samordningsförbundens beredningsstruktur, för att stärka kompetensen kring ESF+-projekt. Genom att stärka kompetensen internt på myndigheten är förhoppningen att fler försäkrade ska ges möjlighet att genom ESF+-medel göra förflyttningar mot arbete eller studier.

Arbetet med projektet Momentum där Försäkringskassan är projektägare, har inneburit nya erfarenheter och visar att myndigheten kan ta en aktiv och drivande roll i utvecklingsprojekt. Försäkringskassan tar med sig att rollen som projektägare ställer höga krav på intern förankring, tydliga beslutsvägar och tillgång till rätt kompetens när det handlar om till exempel ekonomi, projektstyrning och uppföljning. Att ha realistiska mål, en tydlig rollfördelning, och en tydlig plan för uppföljningsmetoder bedöms vara viktiga parametrar för att maximera nyttan av Socialfondsmedlen.

ESF-projekt med kompetensutvecklingsinsatser som riktar sig till Försäkringskassans medarbetare bedöms bidra till ökad kunskap inom till exempel området psykisk hälsa, målgruppernas behov och utveckling av samverkansformer.

Utifrån den redovisade statistiken är bedömningen ändå att projektinsatser som riktar sig till Försäkringskassans målgrupper är till nytta för deltagarna. En lärdom är att målgruppernas avstånd till arbetsmarknaden verkar ha betydelse för deltagares resultat. Det understryker vikten av realistiska målformuleringar och långsiktiga perspektiv för insatser som riktar sig till personer med en mer komplex problematik. För dessa grupper bör även mindre steg, såsom förbättrad hälsa, ökad aktivitet och ett närmande mot arbetsmarknaden ses som goda resultat. Samverkan inom ESF+ förutsätter systematisk uppföljning och analys för att kunna ta ställning till om insatserna skapar värde och nytta. Tillgången till statistik från SCB är avgörande för att kunna följa deltagarnas resultat och identifiera skillnader mellan till exempel programområden och målgrupper. Det finns idag ingen möjlighet att kunna synliggöra långsiktiga effekter och/eller individers stegförflyttningar av en insats i ett ESF+-projekt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Ulrika Havossar, tillförordnad avdelningschef Helena Lundström och verksamhetsutvecklare Jenny Olsen, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Jenny Olsen